

Jāņa Jaunsudrabiņa piemiņas pasākumi

Šī gada 2. oktobrī apritēja 70 gadi, kopš mūsu novadnieks Jānis Jaunsudrabiņš pametis savas mājas un devies trimdinieka ceļā. Tāpēc tieši šajā datumā Garkalnes MVV viesojās J.Jaunsudrabiņa piemiņas istabas vadītāja B.Taučkele, kura vēlreiz atgādināja rakstnieka saistību ar Garkalni un viņa piemiņas vietām. Klātesošajiem bija iespēja noskatīties P.Krilova filmu „Kā mēs aizgājām no mājām”, kas vēsta par Jaunsudrabiņa došanos bēgļu gaitās, un tikties ar pašu režisoru. Gan B.Taučkeles stāstījums, gan režisora ievadvārdi filmai atklāja daudz jauna un lika aizdomāties par to, kādas spēles mēdz izspēlēt liktenis un kā cilvēks tās iztur.

Lielākā daļa skolēnu ar interesi noskatījās filmu, un sarunas par Jaunsudrabiņa dzīvi un daiļradi turpinājās literatūras stundās, bet, lai stāstījums būtu precīzāks un to papildinātu fotogrāfijas un citi uzzīņu materiāli, ar Garkalnes novada Domes atbalstu latviešu valodas skolotāja D.Grudule kopā ar Jaunsudrabiņa piemiņas istabas vadītāju B.Taučkeli, bibliotekāri O.Pozņaku un deputātu G.Bērtulsonu devās ekspedīcijā uz Vāciju, lai apzinātu J.Jaunsudrabiņa trimdinieka gaitas.

5.oktobra rītā devāmies ceļā un vakarā jau iebraucām Berlīnē. Šī pilsēta nebija sveša arī J.Jaunsudrabiņam, jo te viņš uzturējās gan 1905. gadā, kad devās studēt uz Minheni, gan 1908.-1909.gadā, kad Berlīnē kopā ar ģimeni nodzīvoja 3 mēnešus, jo studēja glezniecību Levin – Funkes akadēmijā. Arī bēgļu gaitu sākumā rakstnieks nonāca Berlīnē, no kurienes ar vilcienu devās tālāk uz Bīlefeldi. Bīlefeldē 1944. gadā dzīvojuši Jaunsudrabiņa znota vecāki (viņa meita Lilijs bija precējusies ar vācieti Vili Štepleru). Nonākot vajadzīgajā adresē, izrādījies, ka māja ir sabombardēta, bet Jaunsudrabiņam ar sievu Nati tomēr izdevies atrast šo ģimeni, jo promejot jaunā adrese bijusi uzrakstīta uz mājas stūra. Mēs Bīlefeldē atradām abas adreses – gan Breite Strasse 20, gan Weisenburgerstrasse 22. Protams, tagad mājas izskatās pavisam citādi nekā pirms 70 gadiem.

Tālāk mūsu ceļš veda uz Bindi, jo tolaik, 1944.gadā, rakstnieka znota māte

Anna devās uz šo ciemu pie vīrabrāļa sievas Martas, kurai tur bija sava māja, lai sarunātu J. Jaunsudrabiņam un Natei kādu istabiņu. Grūti gan bijis pierunāt, bet izdevies, un Jaunsudrabiņš kādu laiku pabijis Bindē. Apskatījuši Bindi, braucām caur Verfeni meklēt Grēveni, kur pēc kara bija liela latviešu bēgļu nometne. Te J. Jaunsudrabiņš nodzīvoja 2 gadus –

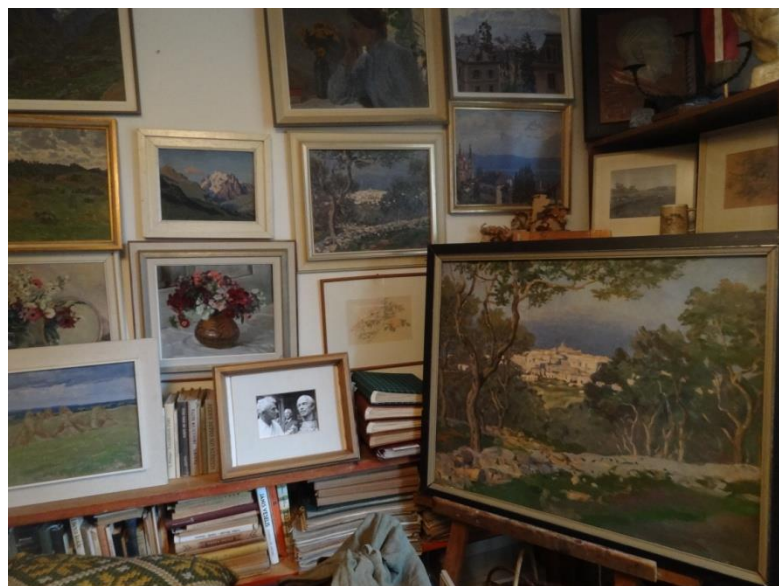

vispirms pašaurajā Merkūles ielā 7, vēlāk Kolpinga ielā, kur bija plašāks mājoklis. Sastaptie vācieši gan neko par pēckara laiku un šeit dzīvojošo latviešu rakstnieku nezināja.

Nākamā mūsu pieturas vieta bija Minsteres Latviešu centrs, kur mūs sagaidīja šis iestādes saimnieks un vēstures zinātnis Viktors Kangeris. Viņš mūs iepazīstināja ar Minsteres Latviešu ģimnāzijas vēsturi, tās darbību un likvidāciju, kā arī izvadāja ekskursijā pa plašo ēku. Jāsaka gan, ka vienā ēkas daļā netikām, jo to krietni bija pabojājuši

nesenie plūdi, kas sagādājuši arī galvassāpes saimniekiem - nācies glābt arhīvu, bibliotēku un citas telpas, kuras apdraudējis ūdens.

Protams, ka Kangeras kungs mūs aizveda arī uz telpu, kas mūs interesēja visvairāk – J.Jaunsudrabiņa piemiņas istabu. Tajā varēja apskatīt lietas, kas piederējušas rakstniekam, viņa gleznas, makšķeri, kā arī trimdā un Latvijā izdotās grāmatas. Te varēja aplūkot arī

J.Jaunsudrabiņa fotogrāfijas, kas uzņemtas Vācijā. Izpētījuši J.Jaunsudrabiņa piemiņas lietas, apskatījuši arhīvu un atstājuši ierakstu viesu grāmatā, sirsnīgi pateicāmies par laipno uzņemšanu un devāmies tālāk.

*Jaunsudrabiņa piemiņas istaba
Minsteres latviešu centrā*

Nākamajā dienā mums bija jāasniedz ceļojuma tālākais punkts – Kērbeka, kas kļuva par J.Jaunsudrabiņa mājvietu līdz pat mūža pēdējām dienām. Ciema apskati sākām ar kapsētas apmeklējumu, un uzreiz, ieejot vecajos kapos, Brigitas kundze pamanīja tūju ieskaitu lielu akmeni ar uzrakstu „Piemini Latviju!” Tas

arī bija pieminēklis J.Jaunsudrabiņam. Brītiņu uzkavējušies un aizdeguši svecītes, devāmies tālāk uz informācijas centru, kur mūs laipni sagaidīja Georgs Henneckis – cienījams vācu kungs, kurš uzņēmās mūsu gida pienākumus. Vispirms viņš mūs aizveda uz ciema vecāko māju. Tajā tagad iekārtots muzejs un piemiņas istabas ciema ievērojamākajiem cilvēkiem. Patīkami, ka par vienu no tādiem tiek uzskatīts arī mūsu Jānis Jaunsudrabiņš. Georga kunga tēvs labi pazinis Jaunsudrabiņu, bet viņš pats gan kautrējies uzrunāt rakstnieku, jo tēvs teicis, ka tas esot liels cilvēks. Piemiņas istabā bija savāktas Jaunsudrabiņa personīgās lietas un iekārtots stands ar viņa grāmatām gan latviešu, gan vācu valodā. Bukletīnus, kas izdoti vācu valodā Jaunsudrabiņa piemiņai, ieguvām arī mēs.

Georga kunga pavadībā devāmies arī uz Mēnesnīcu – māju, kur J.Jaunsudrabiņš kopā ar sievu Nati dzīvojis no 1948.gada līdz pat savai nāvei 1962.gadā. Tā ir ļoti skaista vieta. Māja atrodas kalniņā, apkārt – dārzs, bet pretējā pusē – Mēnessezers. Šis bija skaistākais un sakoptākais ciems, kādu ekspedīcijas laikā mēs redzējām. Vecā mājiņa Südufer ielā 32 tiek sargāta kā oficiāla Jaunsudrabiņa

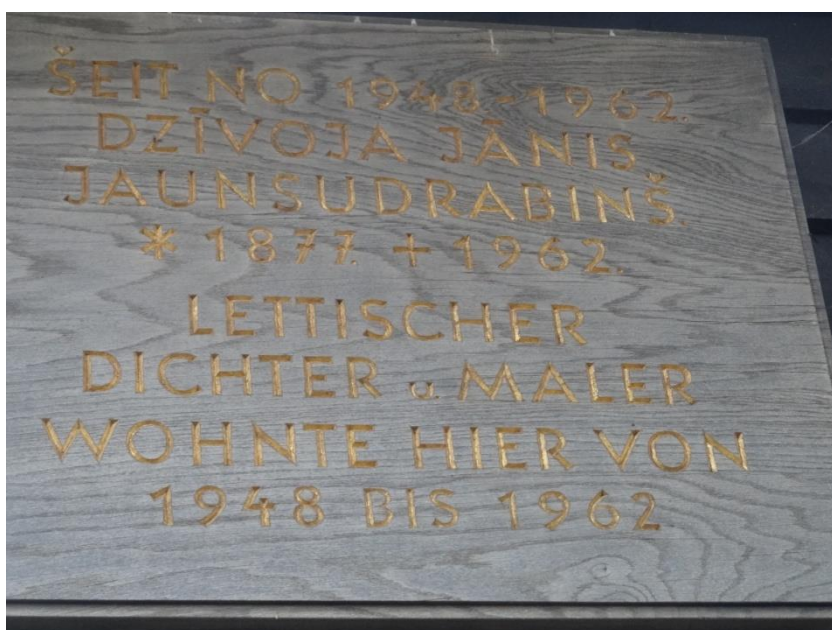

piemiņas vieta. Vecie saimnieki Ostermaņi aizgājuši mūžībā, mantinieki tikai reti atbrauc, bet rosība notiek, jo, kā uzzinājām, šo māju apmeklē arī vācu skolēni, kas skolotāja pavadībā dodas uz šejieni lasīt Jaunsudrabiņa darbus. Protams, vācu valodā. Izstaigājuši dārzu, atraduši Aijas skulptūriņu un noklausījušies mūsu pavadoņu

aizrautīgo stāstījumu, teicām sirsnīgu paldies un ar gandarījumu varējām doties atpakaļceļā, jo savu uzdevumu – apzināt J.Jaunsudrabiņa dzīvesvietas Vācijā – bijām izpildījuši pilnībā.

Ir ļoti patīkami apzināties, ka rakstnieks netiek aizmirsts ne tikai savā dzimtenē, bet arī tur, tālajā Vācijā, ka viņa darbus iepazīst arī cilvēki ārpus Latvijas.

Paldies Garkalnes novada Domei par iespēju piedalīties šajā ekspedīcijā un jaukajiem ceļabiedriem par šī pasākuma izdošanos!

D.Grudule